

Sveriges Television AB
105 10 Stockholm
T +46 8 784 00 00
Org nr 556033-4285

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
KU/2019/01489/MD

Stockholm 2019-11-15

Yttrande över betänkande

Sveriges Television överlämnar härmed sitt yttrande över betänkandet *En moderniserad radio- och tv-lag*, SOU 2019:39.

Hanna Stjärne

VD

5.2.2 Självregering genom ett nytt medieetiskt system

Bedömning: För att möjliggöra ett självreglerande system där frågor om respekt för den enskildes privatliv prövas av ett privaträttsligt organ bör möjligheten i radio- och tv-lagen att ställa villkor om att i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv inte tillämpas av tillståndsgivaren.

SVT välkomnar utredningens bejakande av ett självregleringssystem för respekten av enskilds privatliv. Genom systemet kan även onlinepubliceringar i etermedier prövas utifrån bestämmelsen om respekt för enskilds privatliv, vilket inte har varit möjligt tidigare.

Utredningen presenterar olika förslag för hur granskningen kan flyttas från Granskningsnämnden till det självreglerande systemet. SVT anser att det lämpligaste alternativet hade varit att kravet tagits bort ur radio- och tv-lagen. Utredningen föreslår dock att tillståndsgivaren avstår att ställa kravet i sändningstillståndet.

SVT ser, precis som utredningen, att risken för dubbelprövning bör minimeras i samband med att man flyttar prövningen av enskilds privatliv i etermedier från statliga Granskningsnämnden till det medieetiska systemet. Det är därför välkommet att utredningen så tydligt avfärdar alternativet att behålla kravet om respekt för enskilds privatliv både i lagen och i sändningstillståndet.

SVT bedömer dock att det ger ytterligare stabilitet och garantier i systemet om kravet tas bort ur radio- och tv-lagen. Precis som utredningen skriver ger det alternativet "störst tydlighet i var ansvaret för prövningen av om ett innehåll kränker den enskildes privatliv ligger, nämligen hos den föreslagna medieetiska nämnden. Denna tydlighet gäller inte bara i förhållandet mellan lagstiftaren och det privaträttsliga organet utan även i förhållande till den enskilde." (s 209) Om självregleringssystemet mot förmodan inte skulle fungera så kan villkoret i lagen återinföras. Självregleringssystemet bygger dock på en lång och stabil tradition i form av PO/PON. Denna bild verkar utredningen dela som skriver att "PO och PON har fyllt sin funktion under lång tid och varit en garant för att lagstiftaren inte behövt införa reglering avseende respekt för den enskildes privatliv inom pressområdet" (s 210).

SVT anser att det finns en risk att man genom att ha kvar villkoret i radio- och tv-lagen, och därmed tillståndsgivarens möjlighet att återinföra villkoret relativt snabbt och enkelt, kan skapa en osäkerhet både för enskilda och medierna om vilket organ det är som prövar. Det kan också upplevas som att det självreglerande systemets långsiktighet ifrågasätts.

SVT anser emellertid att ett borttagande av kravet i sändningstillståndet kan vara ett första steg och bejakar därför utredningens förslag. När systemet visat sig fungera som förväntat bör kravet tas bort ur radio- och tv-lagen. Utredningen beskriver också sitt förslag som ett första steg: "genom att i ett första steg välja att inte ställa det aktuella villkoret i kommande sändningstillstånd, även om det är möjligt, ger tillståndsgivaren ett förtroende till det nya medieetiska systemet som sedan kan utökas när verksamheten har visat sig fungera som förväntat." Denna stegvisa avsikt bör framgå i kommande propositionstext.

För att minimera tiden med dubbelprövning uppmanar SVT regeringen att skyndsamt ta bort kravet på respekt för enskilds privatliv i sändningstillstånden när självregleringssystemet har startat.

8.2.1 Minderårigas tillgång till skadligt innehåll

Bedömning: Det finns inte något behov av lagändringar eller andra åtgärder för att genomföra kraven i artikel 6a.1 i ändringsdirektivet.

Förslag: Bestämmelserna om hur program med ingående våldsskildringar och pornografiska bilder ska sändas i tv respektive tillhandahållas i beställ-tv så att det inte finns en betydande risk att barn ser eller hör dem, förs samman i en bestämmelse.

SVT delar utredningens bedömning att det inte finns behov av lagändringar för att genomföra de nämnda kraven i ändringsdirektivet. Svensk rätt motsvarar redan ändringsdirektivets krav i fråga om innehåll som kan vara skadligt för barn. SVT har inte heller några invändningar mot förslaget att de nämnda bestämmelserna om ingående våldsskildringar och pornografiska bilder förs samman i en bestämmelse.

8.2.2 Krav på information om skadligt innehåll

Förslag: Kravet på varning vid tv-sändningar som innehåller verklighetstroga våldsskildringar eller pornografiska bilder i radio- och tv-lagen ersätts med en ny bestämmelse om att leverantörer av medietjänster ska lämna information till tittarna om program som innehåller verklighetstroga våldsskildringar eller pornografiska bilder. Informationen ska beskriva innehållet och varna för dess potentiella skada.

Granskningsnämnden för radio och tv ska meddela de förelägganden som behövs i enskilda fall för att bestämmelsen ska efterlevas. Förelägganden får förenas med vite.

Statens medieråd ges i uppdrag att medverka till ett branschgemensamt system för information om innehåll som kan skada minderåriga.

SVT ser i huvudsak positivt på utredningens förslag.

SVT delar utredningens uppfattning att utformningen av information om program som innehåller verklighetstroga våldsskildringar eller pornografiska bilder är ett område som lämpar sig väl för självreglering/samreglering, liksom att det finns klara fördelar med att ha branschgemensamma riktlinjer för innehållsinformation. SVT vill dock betona att det bör vara branschens uppgift att ta fram och komma överens om gemensamma riktlinjer. Statens medieråds medverkan i framtagandet av dessa riktlinjer bör enbart vara att bistå med kunskap och verka som en facilitator.

Om Statens medieråd i enlighet med utredningen förslag ges ett uppdrag att medverka bör uppdraget begränsas till medverkan till ett branschgemensamt system som avser information enligt bestämmelsen i radio- och tv-lagen. Utredningen skriver att ett "gemensamt system skulle även med fördel kunna omfatta innehåll som är av den karaktären att det kan träffas av villkor i sändningstillstånd om televisionens särskilda genomslagskraft" (s 286f). SVT vill betona att ett eventuellt initiativ till en sådan utvidgning av systemet i så fall måste komma från branschens aktörer.

SVT ser positivt på att branschen utvecklar gemensamma riktlinjer, men vill understryka att det i slutändan handlar om publicistiska bedömningar från fall till fall. SVT delar utredningens bedömning att det "alltid är en fråga för leverantören av medietjänster att i varje enskilt fall, inför sändning eller annat tillhandahållande, bedöma ett programs karaktär och avgöra vilken information som behöver ges." (s 287)

9.2.8 Överliggande inslag och ändringar i tv-sändningar och beställ-tv

Förslag: I radio- och tv-lagen införs en bestämmelse om att tv-sändningar och beställ-tv inte får förses med överliggande inslag för kommersiella ändamål eller ändras utan medgivande från leverantören av medietjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från krav på medgivande.

SVT tillstyrker förslaget med reservation för att SVT anser att det bör införas en sanktionsmöjlighet.

För att innehållsleverantören ska ha det fulla redaktörskapet är det centralt att innehåll inte kan ändras eller påverkas på vägen till användaren. För SVT som public service-bolag är det särskilt viktigt att kommersiella meddelanden inte läggs på innehållet. SVT tillstyrker därför utredningens förslag om att införa en bestämmelse om att tv-sändningar och beställ-tv inte får förses med överliggande inslag för kommersiella ändamål eller ändras utan medgivande från leverantören av medietjänster.

SVT välkomnar utredningens breda definition gällande vem som träffas av bestämmelsen, vilket gör den mer relevant och framtidssäker.

SVT ifrågasätter utredningens bedömning att inga sanktioner ska kopplas till bestämmelsen utan att det i stället ska lösas genom civilrättsliga tvister. Utredningen bedömer att det inte är motiverat att knyta några sanktioner till den föreslagna bestämmelsen med hänvisning till att det är parternas ansvar att komma överens om distribution och tillgängliggörande, och att eventuella tvister mellan parterna därför får lösas civilrättsligt. Samtidigt bedömer utredningen att den föreslagna bestämmelsen till skydd för programmets och medietjänsternas integritet kan tjäna ett syfte i de fall avtal saknas mellan aktuella parter. SVT anser att det i de sistnämnda situationerna, som den föreslagna bestämmelsen särskilt tar sikte på, är rimligt och ändamålsenligt med en sanktion i form av förbudsföreläggande kopplat till ett vite för den som har försett en tv-sändning eller beställ-tv med överliggande inslag eller ändrat det utan medgivande.

SVT bedömer att detta problem kan komma att växa i takt med teknikutvecklingen och att det kommer nya sätt att distribuera, aggregera och presentera innehåll. Det är därför av vikt att man fortsätter följa denna fråga.

10.2.1 Beställ-tv i tråd bör omfattas av kraven på att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning

Förslag: Det ska vara möjligt att ställa krav på att program i beställ-tv som tillhandahålls via tråd ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

SVT bejakar utredningens förslag.

När allt större del av tittandet flyttar över till beställ-tv är det rimligt att även denna distributionsform omfattas av de krav som sammantaget ställs på SVT gällande tillgänglighet. SVT arbetar redan i dag med att tillgängliggöra stora delar av innehållet online genom textning, syntolkning och teckentolkning. Från och med 2017 har SVT även möjlighet att tillgodoräkna en del av tillgängliggöranden online i bedömningen av huruvida tillgänglighetskraven har uppfyllts.

I onlinemiljön är förutsättningarna och beräkningsgrunderna till stora delar annorlunda än för linjära sändningar. Till exempel finns det hos många leverantörer stora mängder innehåll tillgängligt vid varje tillfälle. Det är inte givet att allt detta ska omfattas av tillgänglighetskrav. Detta belyser utredningen då man resonerar om kraven för innehåll i medieleverantörers katalog. Att tillgängliggöra innehåll är förknippat med betydande kostnader och SVT har redan i dag ökande tillgänglighetskrav, och därmed kostnader, för marksändningarna. Krav på hela kataloger riskerar att få en starkt negativ effekt för tillhandahållanden av innehåll generellt. Vid ett införande av krav på tillgänglighet krävs därför god dialog med leverantören av medietjänsten för att finna relevanta beräkningsgrunder och utforma rimliga krav.

10.2.3 Återrapportering och handlingsplaner

Förslag: Leverantörer av medietjänster som omfattas av krav på att utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska rapportera hur de har uppnått de krav som ställs upp. En leverantör av medietjänster ska upprätta en handlingsplan för hur tjänstens tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning fortlöpande och successivt ska öka.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter för hur återrapportering ska ske och vilka uppgifter en handlingsplan bör innehålla.

SVT bejakar utredningens förslag

SVT redovisar årligen i public service-redovisningen hur de krav som ställs upp i det särskilda tillgänglighetsbeslutet har uppfyllts i efterhand. SVT uppfattar att utredningens förslag enbart innebär ett förtydligande av återrapporteringsskyldigheten och inte ett krav på utförligare redovisning av public service-bolagen. Den redovisning som görs i dag i public service-redovisningen är omfattande och fullt tillräcklig för att bedöma om kraven på tillgänglighet uppfyllts.

SVT delar utredningens bedömning att regeringens särskilda tillgänglighetsbeslut som sträcker sig över en treårsperiod i sig innebär en handlingsplan för hur tillgängligheten ska öka. Ändringsdirektivets krav bör därmed vara uppfyllt.

10.2.5 Meddelanden av vikt för allmänheten

Förslag: Meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska sändas i tv enligt gällande tillståndsvillkor ska, när så är möjligt, utformas så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Bedömning: Det bör inte införas en skyldighet om att viktigt meddelande till allmänheten ska göras tillgängliga i ljudradio för personer med funktionsnedsättning.

SVT bejakar utredningens förslag. SVT bedömer att kravet på att meddelanden av vikt för allmänheten ska tillgängliggöras med någon av de tekniker som anges i 5 kap 12§ radio- och tv-lagen uppfylls redan. Myndighetsmeddelanden genom VMA textas i dag.

11.2.1 Krav på att främja europeisk produktion i tråd

Förslag: Sändningar av tv och tillhandahållanden av beställ-tv via tråd ska omfattas av skyldigheten att främja europeisk produktion.

11.2.2 Utökade skyldigheter för leverantörer av beställ-tv

Förslag: Den som tillhandahåller beställ-tv ska främja europeisk produktion genom att minst 30 procent av tjänstens katalog utgörs av program av europeiskt ursprung och genom att dessa program framhävs. Skyldigheten ska inte gälla för tillhandahållare med låg omsättning eller liten publik. Den ska inte heller gälla om skyldigheten av andra skäl inte är motiverad eller praktiskt möjligt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges möjlighet att i enskilda fall medge undantag från skyldigheten när denna inte är motiverad eller praktisk möjlig.

Bedömning: Bestämmelser rörande finansiella bidrag till europeisk produktion bör inte införas i radio- och tv-lagen.

SVT tillstyrker utredningens förslag att beställ-tv via tråd ska omfattas av skyldigheten att främja europeisk produktion, men avstyrker att Myndigheten för press, radio och tv ges i uppdrag att medverka till en samreglering för form och kriterier för att framhäva europeisk produktion.

SVT rapporterar redan årligen mängden europeisk produktion för sändningar av tv och tillhandahållanden av beställ-tv till Myndigheten för press, radio och tv. Utredningen konstaterar att det kan uppstå svårigheter när det gäller att avgöra hur en katalog ska avgränsas, hur stor andel av katalogen som utgör program av europeiskt ursprung och om kravet kan anses uppfyllt över tid och hänvisar vidare till att EU-kommissionen före 2019 års utgång ska anta riktlinjer för hur europeisk produktion skall beräknas. SVT vill påtala att hur dessa riktlinjer utformas och implementeras är centralt för möjligheterna att rapportera på ett adekvat sätt. Såväl vad uträkningen av "andel" ska beräknas på som hur till exempel en titel ska definieras har en avgörande betydelse för utfallet av regleringen.

Olika aktörer registrerar och lagrar metadata, som innehållets ursprung, på olika sätt. Generellt är också systemen för att registrera och skapa metadata mer utvecklade för tv-sändningar än beställ-tv. Det är tillrådligt att det finns flexibilitet i hur och vilken information olika aktörer behöver lämna gällande beställ-tv. Detta bör hanteras genom dialog mellan myndigheten och bolag som omfattas av skyldigheten.

SVT delar utredningens bedömning att det är tillhandahållaren som ska välja hur framhävande av europeisk produktion ska ske. Den tekniska utvecklingen och det sätt på vilket program och tjänster lyfts fram och presenteras är i konstant förändring. Presentation och framhävande av innehåll är också ett publicistiskt beslut och är olämpligt att detaljreglera. Snarare bör respektive aktör kunna redogöra för principer för framhävande samt hur detta skett under rapporteringstiden.

SVT avstyrker att Myndigheten för press, radio och tv ges i uppdrag att medverka till en samreglering för form och kriterier för att framhäva europeisk produktion. SVT anser att den vägledning som ges genom ändringsdirektivet är tillräcklig och att det sedan bör vara upp till innehållsleverantören att bestämma hur framhävandet ska ske.

Enligt direktivet ska tillhandahållare med låg omsättning eller liten publik inte omfattas av kraven på europeisk produktion. Det bör säkerställas att även bolag som är registrerade i ett

uropeiskt land men registrerar sin försäljning i ett utomeuropeiskt land omfattas av skyldigheten.

Utredningen föreslår att någon skyldighet inte bör gälla om den inte är motiverad eller praktiskt möjlig samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer därför i enskilda fall bör kunna besluta om undantag från skyldigheterna. Denna formulering lämnar relativt stort tolkningsutrymme.

11.2.3 Redovisning och rapportering

Förslag: Den som omfattas av skyldigheten att främja europeisk produktion ska redovisa hur skyldigheten har uppfyllts. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges möjlighet att meddela föreskrifter om redovisningen.

SVT delar utredningens bedömning att redovisning av skyldighet att främja europeisk produktion i tv-sändningar såväl som när det gäller beställ-tv bör ske på ett mer flexibelt och effektivt sätt. Det bör påtalas att systemen för att registrera och skapa metadata på ett sätt som svarar mot tidigare regleringar för tv-utsändningar är mer utvecklad i dagsläget än de är för beställ-tv. Som beskrivits under 11.2.2 kan ett flexibelt förhållningssätt när rutiner för redovisning och rapportering av beställ-tv implementeras därför vara ändamålsenligt.

Däremot är det tveksamt om löpande redovisning och stickprov är ändamålsenligt eller effektivt beroende på hur administrativa system är uppbyggda. Det kan vara mer effektivt att i god tid kunna förbereda datakörningar vid givna tidpunkter som skapar en helhetsbild snarare än stickprover. Ur ett oberoendeperspektiv är det också direkt olämpligt att en myndighet ges möjlighet att genomföra löpande stickprovskontroller av publicistiskt innehåll. Att i efterhand rapportera innehåll med längre tidsintervall är mer i enlighet med yttrande- och mediefrihetliga traditioner än löpande stickprover när så myndigheten behagar.

12.4.4 Rekrytering och förflyttning respektive entledigande av myndighetschefer och nämndledamöter

Förslag: Det ska framgå av instruktionen för Myndigheten för press, radio och tv att myndighetschefen tillsätts av regeringen för en period om sex år, om inte särskilda skäl föreligger för en kortare period, samt att anställningen får förlängas för en period om högst tre år.

En ny bestämmelse ska införas i radio- och tv-lagen med innebörden att den som är riksdagsledamot, statsråd eller anställd i Regeringskansliet inte får vara ledamot i granskningsnämnden för radio och tv.

I förordning ska anges att granskningsnämndens ordförande och två vice ordförande samt ledamöter och ersättare förordnas för en period av fyra år, att hälften av ledamöterna förordnas vartannat år och att ordförande och ledamöter får omförordnas.

SVT tillstyrker utredningens förslag gällande kriterier för ledamöter av Granskningsnämnden samt regler för ledamöternas period för förordnande.

Det är centralt att granskningsfunktionen av medier utformas med omsorg om oberoendet. Förtroendet för granskningsystemet, och i förlängningen medier, skulle kunna påverkas negativt om allmänheten kan misstänka att besluten som fattas har färgats av ledamöters

politiska tillhörighet. Reglering kring vem som kan vara ledamot i Granskningsnämnden är därför en viktig förändring som stärker oberoendet från politiken.

De rotationsprinciper som utredningen föreslår är ett bra sätt att hindra att samtliga ledamöter i nämnden skulle bytas ut på en gång i syfte att påverka besluten i Granskningsnämnden.

13.3.3 Alternativ för att säkerställa nationella säkerhetsintressen

Bedömning: Regler som syftar till att säkerställa att nationella säkerhetsintressen kan tillgodoses bör vara inriktade på en bedömning av sändningarnas innehåll och möjliggöra ett ingripande i efterhand t.ex. genom återkallelse av sändningstillstånd om tillståndshavaren bedriver sändningar som utgör en fara för Sveriges säkerhet.

Regler som innebär att Myndigheten för press, radio och tv ges möjlighet att hindra någon att få tillstånd utifrån antagandet att denne kan anses utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet bedöms utgöra en alltför stor inskränkning av yttrandefriheten.

13.3.4 Utformning av regler vid återkallelse av tillstånd

Bedömning: En ny grund för återkallelse bör införas i radio- och tv-lagen med innebörden att sändningstillstånd får återkallas om tillståndshavaren bedriver sändningar som utgör en fara för Sveriges säkerhet. Den närmare utformningen av reglerna bör utredas vidare.

Utredningen framhåller att regler som innebär att tillståndsmyndigheten kan återkalla ett tillstånd om sändningarna kan utgöra ett hot mot landets säkerhet ger myndigheten ett avgörande inflytande över yttrandefriheten (s 381). SVT delar denna bedömning och vill lyfta fram risker som kan finnas med denna typ av lagstiftning som hänvisar till "landets säkerhet" när det kommer till yttrandefrihetsområdet.

Som framgår av betänkandet finns det långtifrån någon entydig definition av begreppet "Sveriges säkerhet". Utredningen menar att förståelsen måste ses i ljuset av vad regeringen i tidigare lagstiftningsärenden uttalat om begreppet. Även med dessa uttalanden kan det dock, enligt SVT, på goda grunder hävdas att begreppet ger ett tämligen stort utrymme för olika tolkningar.

Utredningen resonerar kring hur myndigheten måste förhålla sig till rekvisitet och begreppet rikets säkerhet vid en prövning av ett tillstånd och anför: "Ett scenario där regler på detta område skulle riskera att missbrukas för auktoritära syften är tänkbart, men förutsätter att de ansvariga myndigheterna tolkar begreppet Sveriges säkerhet på ett sätt som inte överensstämmer med de uttalanden som gjorts av regeringen. En sådan utveckling skulle sannolikt föregås av omfattande förändringar av det politiska landskapet eller att Sveriges självständighet och suveränitet, såsom den ser ut i dag, har brutits." (s 382)

Utredningen sätter fingret på problemet. De senaste årens snabba förändringar av det politiska landskapet, inklusive synen på yttrandefrihet och fria medier, i olika närliggande länder ger skäl till särskild eftertanke och försiktighet vid övervägande av sådan rätt till återkallelse av sändningstillstånd som utredningen föreslår. Det finns en risk att sådana bestämmelser kan utnyttjas för politisk vinning, när de egentligen är tänkta att bygga på säkerhetspolitiska överväganden.

Utredningen landar i att föreslå att en ny grund för återkallelse av sändningstillstånd bör införas i radio- och tv-lagen för fall där tillståndshavaren bedriver sändningar som utgör en fara

för rikets säkerhet. Utredningen lämnar dock inget konkret lagförslag i frågan utan rekommenderar i stället att den närmare utformningen av en sådan reglering ska utredas vidare.

Utgångspunkten då man överväger reglering av medier bör vara principen om en vidsträckt yttrandefrihet. Reglering av den typ som utredningen ser ett behov av är behäftad med betydande risker ur ett yttrandefrihetsperspektiv. SVT förutsätter att eventuell vidare utredning av frågan noga prövar lämpligheten – särskilt från ett yttrandefrihetsperspektiv – av en sådan regel. För att kunna ta ställning till om aktuell ny grund för återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet bör införas, krävs enligt SVT att de närmare förutsättningarna för en sådan regels tillämplighet, inklusive nödvändiga yttrandefrihetsrättsliga skyddsmekanismer, presenteras i ett sammanhang.

Såväl i vardag som i kris ska de yttrandefrihetsrättsliga principerna gälla och mediernas oberoende värnas. Av dessa skäl vill SVT peka på att SVT har argumenterat i annat sammanhang för att sändningstillståndets skrivning om att public service-bolagen vid högsta beredskap ska "lyda under regeringen" bör tas bort (24 § sändningstillstånd SVT 2014–2019). Den är mycket problematisk från ett oberoendeperspektiv. Det är otydligt vad bestämmelsen innebär i praktiken, vilket inflytande regeringen får över den publicistiska verksamheten och hur regeringen planerar att styra över public service-bolagen, vilka är aktiebolag med styrelser och ägare.

14.3.1 Synkroniserade tillståndsp perioder underlättar tillståndsgivningen och främjar en effektiv frekvensanvändning

Bedömning: För att underlätta tillståndsgivningen och möjliggöra en effektiv frekvensanvändning bör tillståndsp periodernas längd för public service-tv och annan tv vara synkroniserade.

SVT delar utredningens bedömning att tillståndsp periodernas längd för public service-tv och annan tv bör vara synkroniserade.

SVT vill framföra att det kommer få praktiska konsekvenser eftersom public service tilldelas frekvensutrymme före de kommersiella medierna. Vilket utrymme som ges till public service måste vara klart för att Myndigheten för press, radio och tv ska kunna veta hur mycket utrymme de har att dela ut till kommersiella medier. Om både kommersiella medierna och public service-bolagens sändningstillstånd ska träda i kraft den 1 januari innebär det att hela processen behöver starta tidigare. Det vill säga att beskedet om public services sändningsutrymme behöver komma tidigare än det gör i dag för att veta vilket sändningsutrymme som finns för de kommersiella medierna. I praktiken är det helt klart vilket utrymme som finns tillgängligt först när sändningstillståndet har accepterats av public service-bolagen, vilket de senaste tillståndsp perioderna skett i december året innan tillståndet ska träda i kraft. Den förändring som utredningen föreslår innebär att processen inför nya sändningstillstånd för public service behöver starta tidigare än i dag.

14.3.2 Tillståndsperiodens längd för annan tv än public service

Förslag: Frågan om tillståndsperiodens längd för annan tv än public service bör utredas ytterligare, inför den tillståndsperiod som inleds 2026.

SVT tillstyrker utredningens förslag.

Utredningen skriver att en översyn bör sträva efter att åstadkomma så goda förutsättningar för marksänd tv som möjligt, med tanke på marknätets betydelse för public service och för landets säkerhet och beredskap. Så länge som SVT bedriver sändningar i marknätet är det angeläget att det råder så goda förutsättningar för marksänd tv som möjligt. Det är därför bra om tillståndsförfarandet kan ses över, varvid en central fråga bör vara att se om det går att göra hanteringen snabbare och att få in nya aktörer om någon lämnar marknätet.

15.5.1 Programtjänsterna ska ha olika innehåll

Förslag: De programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt ska ha olika innehåll.

SVT tillstyrker utredningens förslag.

Vidareändningsplikten är fortsatt en relevant reglering för att säkerställa att personer som använder kabel-tv och IPTV har tillgång till innehåll i allmänhetens tjänst. Programtjänsterna som omfattas vidareändningsplikten bör ha olika innehåll. SVT delar bedömningen att programtjänster som endast skiljer sig i teknisk kvalitet och inte innehållsmässigt inte kan omfattas av vidareändningsplikten.

Dock skall vidareändringen ske oförändrat i den tekniska kvalitet som den ursprungliga sändningen tillgängliggjordes i. Om egensändningen sker i flera olika tekniska kvaliteter gäller att vidareändringen skall ske i minst den lägsta kvaliteten.

Utredningen redovisar ett antal situationer då det kan förekomma att visst programinnehåll vidareändras samtidigt i flera programtjänster (s 406). Utöver de fall som utredningen tar upp kan det uppstå enskilda händelser, närmast av karaktären extrema nyhetslägen, t.ex. terrorattentat eller andra omfattande händelser som innebär svåra påfrestningar på samhället, där det kan vara motiverat att under kortare perioder sända samma innehåll i flera programtjänster. SVT menar att det även i sådana fall inte bör påverka bedömningen av om programtjänsterna som helhet har olika innehåll.

15.5.2 Sökbar text-tv ska ingå i vidareändningsplikten

Förslag: Sökbar text-tv ska ingå i vidareändningsplikten under förutsättning att sändningen omfattas av villkor om opartiskhet och saklighet.

SVT bejakar utredningens förslag.

Det är rimligt att hela SVT:s programtjänst, i vilken text-tv ingår, omfattas av vidareändningsplikten. Att 23 procent av den svenska befolkningen använder text-tv en vanlig vecka visar på dess stora allmänintresse. Genom text-tv kan personer med hörselnedsättningar nå sidan 199 för textning.

I 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté (Ju 2018:01) utreder man om även tillgänglighetstjänster ska omfattas av vidareändningsplikten. SVT menar att tillgänglighetstjänsterna är integrerade i och utgör del av SVT:s programtjänster alternativt att de utgör självständiga program enligt yttrandefrihetsgrundlagen och bör därför omfattas av vidareändningsplikten. För många människor med funktionsnedsättningar är det avgörande att också tilläggstjänsterna distribueras för att de ska kunna ta del av innehåll i allmänhetens tjänst.

18.2 Egenreklam och förbudet mot otillbörligt gynnande

Förslag: Egenreklam ska omfattas av förbud mot otillbörligt gynnande av andras kommersiella intressen.

SVT tillstyrker utredningens förslag.

SVT vill i sammanhanget lyfta fram en annan i SVT:s mening nödvändig förändring i radio- och tv-lagen, som berör begreppet egenreklam. SVT anser att den svenska radio- och tv-lagen behöver ytterligare förtydligas i förhållande till AV-direktivet avseende reklambegreppet och därmed definitionen av egenreklam.

Vid införandet av en ny radio- och tv-lag 2010 för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG, det s.k. AV-direktivet, gjordes förtydliganden i förhållande till tidigare lagstiftning av annons- och reklambegreppen, som syftade till att anpassa det svenska reklambegreppet i radio- och tv-lagen till AV-direktivets.

I prop. 2009/10:115 (s. 180f) framhölls det därvid, att "(e)nligt artikel 1 i AV-direktivet definieras begreppet tv-reklam som varje form av sänt meddelande antingen mot betalning eller mot liknande ersättning eller sändning för *egenreklam*, som utförs av ett offentligt eller privat företag eller en fysisk person i samband med handel, affärsverksamhet, hantverk eller yrke *i avsikt att främja tillhandahållande mot betalning av varor eller tjänster*" (SVT:s kursiveringar). Vidare underströks där att anpassningen till direktivet innebar att det i radio- och tv-lagen togs in ett vederlagsrekvisit i definitionen av reklambegreppet.

I AV-direktivet omfattar vederlagskriteriet, som framgår av det nyss anförda, även s.k. egenreklam, vilket inte har kommit till klart uttryck vid utformningen av den svenska lagstiftningen.

Detta har fått till konsekvens att SVT har fällts av Granskningsnämnden för otillåtet annonsavbrott (enligt 8 kap. 4 § andra stycket radio- och tv-lagen), för att företaget inom ramen för ett nyhetsprogram i ett särskilt inslag informerat publiken om att den genom användning av SVT:s nyhetsapp själv kan välja tidpunkt för att ta del av nyhetsutbudet, som tillhandahålls även där (dnr. 19/00409).

Det ingår dock i SVT:s uppdrag att tillhandahålla nyheter. Tillhandahållandet även via de digitala plattformarna såsom SVT:s nyhetsapp sker utan krav på betalning. Att i programverksamheten informera om sådant tillhandahållande av nyheter träffas därmed inte av AV-direktivets definition av reklam/egenreklam, och följaktligen inte heller av bestämmelsen ovan om avbrott för annonsering/sändning av egenreklam.

SVT finner det därför angeläget att det vid den förestående översynen av radio- och tv-lagen görs ett förtydligande av reklambegreppet, så att det fullt ut överensstämmer med AV-direktivets, genom ett klagörande att vederlagskriteriet även gäller för s.k. egenreklam. Härmed tydliggörs att programföretagets information i programverksamheten om var dess

program och publicistiska innehåll finns tillgängligt (utan krav på betalning) inte utgör reklam/egenreklam, eftersom informationen inte "syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter" (radio- och tv-lagen 3 kap. 1 § 13 b, lagens definition av reklam), då den inte har till "avsikt att främja tillhandahållande mot betalning av varor eller tjänster" (AV-direktivet artikel 1 i, se ovan).

Därvid uppnår man även en bättre överensstämmelse mellan marknadsföringsbegreppet i radio- och tv-lagen och dess innebörd inom ramen för marknadsföringslagens tillämpningsområde med hänsyn till yttrande- och informationsfriheten. Där begränsas det till framställningar av rent kommersiell natur, dvs framställningar som har lämnats i kommersiellt syfte och har rent kommersiella förhållanden till föremål.

18.7 Upptäckbarhet i onlinemiljö

Bedömning: Frågan om att införa bestämmelser om upptäckbarhet i onlinemiljö bör utredas vidare, lämpligen i samband med en översyn av bestämmelserna om vidareändningsplikt.

SVT delar utredningens bedömning att frågan om upptäckbarhet i onlinemiljö bör utredas vidare.

Publikens tillgång till public service och synligheten av detta innehåll har i broadcastmiljön garanterats på olika sätt. Genom vidareändningsplikten garanteras att personer som bor i hus med kabel-tv och IPTV kan nå innehållet. Genom överenskommelser och tradition har de första två kanalplatserna innehafts av SVT1 och SVT2. I dag tar en allt större andel av befolkningen del av public service-innehåll online. Där är det framför allt nätneutraliteten som garanterar att public service-innehåll inte diskrimineras av operatörerna.

I broadcast är det bara en operatör som står mellan publiken och public service. Online finns betydligt fler gatekeepers av innehållet, exempelvis operatörer, aktörer inom mjukvara och hårdvara och plattformar som sökmotorer m.m. Även om dessa aktörer inte har ett utgivaransvar kan många av dem på olika sätt bestämma eller styra vilket innehåll som är synligt och tillgängligt och därigenom få stor påverkan på vilken information medborgarna får del av. Med tiden blir det också allt fler aktörer som påverkar möjligheten för allmänheten att upptäcka och få tillgång till innehåll i onlinemiljö. Det sker dessutom allt mer vertikal integrering på mediemarknaden. Allt fler distributörer går ihop med innehållsföretag, vilket skapar incitament för dem att lyfta fram just sitt innehåll eller annat kommersiellt intressant innehåll. Det i sin tur gör att andra innehållsleverantörer nedprioriteras.

Med de stora nationella och internationella aktörer som är involverade i distributionskedjan online är det svårt att förhandla sig till en bra position, dvs synlighet för användarna. För att garantera mediemångfald och tillgång till innehåll i allmänhetens tjänst online finns behov av fler garantier än nätneutralitet. Olika former av sådana garantier är på väg att introduceras i bland annat Storbritannien och Tyskland.

SVT välkomnar därför en utredning om frågan, men det kan vara lämpligt att utreda frågan tillsammans med en rad andra frågor som rör public services distribution på lång sikt. Antalet som har marknätet som primär lösning för att ta emot tv minskar och onlinedistributionens betydelse ökar. Utöver marknätets relevans för mottagning av tv finns också ekonomiska aspekter som motiverar en översyn av ett antal distributionsfrågor. Det finns en risk att kommersiella aktörer lämnar marknätet under nästkommande tillståndsperiod, vilket skulle kunna få stora ekonomiska konsekvenser. I proposition 2018/19:136 skriver regeringen att

man i god tid inför nästa tillståndsperiod, som inleds 2026, behöver särskilt analysera ett antal större frågor som berör distributionen av public service. Däribland utbudets upptäckbarhet och tillgänglighet i en internetbaserad distributionsmiljö. En översyn av framtidens distribution föreslås även av Frekvensutredningen, SOU 2018:92. En utredning av detta bör initieras inom en snar framtid.